

Vammaisneuvoston lausunto ja virkavalmistelun huomiot

Voimassa oleva lainsäädäntö ohjaa päätöksentekoa ja jokaisen vammaispalveluita myöntävän viranhaltijan tulee lainsäädäntöä tuntea.

* Olemme saaneet paljon palautetta, joka osoittaa etteivät kaikki vammaissosiaalityön viranhaltijat tunne asiakasta tai lainsäädäntöä, josta tekevät päätöksiä asiakasta kuulematta ja yksilöllisiä tarpeita huomioimatta vastoin Pirhan palvelulupauksia. Esimerkkejä: työturvallisuuteen liittyvät avustajien suojavälineet vammassa sekoitettu hoitotarvikkeisiin, vaikka avustajan työsuojelusta aiheutuvia kuluja. Yöaikaista hoitoa ei korvattu hk avussa, vaikka niin pitää tehdä. Taksioikeuksia muutettu asiakasta kuulematta. Loma-ajan ja tilapaishoidon järjestelyt takkuavat, asiakkaille lähetetty keskeneräisiä lomakkeita. Omaishoidontukia muutettu/lakkautettu asiakasta kuulematta vaikka ovat olleet osa palvelukokonaisuutta. Ikääntyneenä vammautuneen palvelutarpeen on väitetty johtuvan yksinomaan ikääntymisestä (onneksi uusi laki huomioi paremmin ikääntyneenä vammautuneet).

* Palveluita hakevat vammaiset henkilöt eivät lainsäädäntöä tunne. Siksi joko tämä ohje on oltava kattavampi tai sitten on tehtävä erikseen asiakasohje, jossa asioita on avattu laajemmin.

Yksilöllisyys vs. yhdenvertaisuus

* Toteutuksessa on otettava huomioon asiakkaan toivomukset, mielipiteet, etu ja yksilölliset tarpeet. Päätökset pitää tehdä yksilöllisesti mutta asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu. Lähtökohtana tulee aina olla asiakkaan etu.

* Pitää muistaa myös yhdenvertaisuus suhteessa vammattomiin.

* Hallinto-oikeus on pysyttänyt kahden ensimmäisen vuoden ajan kaikki hyvinvointialueen tekemät vammaispalvelupäätökset. Hyvinvointialueen linja päätöksenteossa on osoittautunut siis myös oikeusasteissa pitäväksi. * kuinka paljon asioita on käynyt hallinto-oikeudessa. Ja se, että ne on pitänyt oikeudessa ei kerro päätöslinjan oleva oikea. Se voi kertoa myös ettei ole osattu tuoda perusteita riittävästi esille.

* Ennen asian viemistä jaoston käsittelyyn arvioidaan myös aina, onko päätöksestä syytä tehdä itseoikaisu. Minkä verran näitä itseoikaisuita tehdään, kun kaikki viranhaltijat eivät osaa lainsäädäntöä tai ota yksilöllisiä palvelutarpeita huomioon?

* Oikaisuvaatimukset ratkaisevat hyvinvointialueen jaostossa toimivat luottamushenkilöt, jotka ovat hyvin harvoin perehtyneitä vammaisjuridiikkaan. Harva asiakas osaa näitä kyseenalaistaa tai edes lähteä valittamaan viranhaltija päätöksistä!

Aikataulu, valmistelu ja valmisteluun osallistaminen

* Täytyy muistaa, että Pirhan omat ohjeet eivät ole lainsäädännön yläpuolella.

* Kaikista vammaispalvelulain osioista ei ole olemassa Pirhan omia ohjeita mm. palveluasuminen kotiin.

* Hyvinvointialueella on vuodesta 2022 lähtien laadittu erilaisia versioita mm. palvelujen myöntämiskriteereille sen mukaisesti, mikä laki on ollut voimassa ja mitä muuttuvan lainsäädännön valmistelun vaiheista on ollut tiedossa.

* Valmistelua on tehty 2v ja siihen ei ole osallistettu kiireen vuoksi? Pajojen osalta on ohjeisiin nostettu lähinnä viranhaltijoita miellyttävät asiat. Nytkään käsiteltävässä vastauspaperissa ei kerrota yksilöidysti mitä lain kohtaa, hallituksen esityksen kohtaa tai THL:n vammaispalvelun käsikirjan kohtaan

halutaan viitata.

* Jos asiakkaan vammaispalvelupäätös on tehty vanhan lain aikana, se on voimassa ainakin kolmen vuoden siirtymäajan lukuunottamatta kehitysvammaisten aamu- ja ip hoitoa.

Vammaispalvelulain mukaiset määrärahasidonnaiset palvelut ja taloudellinen tuki

* Autoavustus. Tuen tarkoitus on kompensoida vammaisen henkilön tavallista kalliimman auton tarvetta ja hinnaneroa, ei mahdollista ylittää auton hankintaa. *Kuitenkaan vammasta ja apuvälineistä johtuvaa tarvetta pakettiautoon ei huomioida mitenkään? Miksi? Jos asiakkaan apuvälineet tarvitsevat tilaa ja erityisvarusteita, ne on huomioitava

* Sähköpyörä on jo tavanomainen. Sähköpyörät ovat yleistyneet ensisijaisesti työsuhdepyörien myötä. Vammaisilla ei moiseen ole mahdollisuutta ja usein tavallinen sähköpyörä ei ole edes soveltuva vammaisen tarpeisiin. Tässäkin yksilöllinen tarveharkinta: jos sähköpyörä esim. kolmipyöränä tai erikoisratkaisun on tarpeen asiakkaan osallistumiseen, on se myönnettävä turvallisuus/lisävarusteineen. Lisäksi esim sähköinen käsipyörä maksaa noin 7000€. Ei taida olla yhtään edes työsuhdepyörää, joka maksaisi tuota luokkaa. Käsin kelaaminen on myös paljon haastavampaa kuin jaloilla polkeminen. Siksi sähköavustus tai kolmipyöräisyys on nimenomaan vammasta johtuva tarve. Astianpesukone korotettuna ei ole mitenkään normaali asia vuokralla asuville, jollei vuokranantaja ole sitä sisällyttänyt asunnon kalusteisiin. Se, että jotkut asiat ovat jossain yhteiskuntaluokassa normaaleja ei ole sitä kaikissa.

* Harrastusvälineiden enimmäiskustannusten määrittelyssä on huomioitu, että ne olisivat järkevissä suhteissa esim. autoon myönnettävään tukeen. Tukea harrastusvälineiden hankintaan voi hakea myös muilta tahoilta kuin vammaispalveluilta, esim. Tukilinjalta. *Harrastusvälineellä ei ole mitään tekemistä auton tai autoavustuksen kanssa. Tätä ei ole yhdistetty myöskään oikeusnormeissa. Harrastusväline ei ole liikkumisen tuen väline. Harrastusvälineen korvaushinnan katto asettaa liikuntavammaiset eriarvoiseen asemaan muihin vammaryhmiin sekä vammattomiin nähden mahdollisuudessa harrastaa, koska liikuntavammaisten harrastusvälineet ovat erityisen kalliita, harvinaisia ja usein tarvitaan erityisratkaisuita. Se, että tukea on mahdollisuutta hakea jostain muualta ei ole tae, että sitä saadaan. Kolmannen sektorin toimijoiden tuet eivät myöskään ole tarkoitettu korvaamaan hyvinvointialueen tukea harrastusvälineisiin vaan kohtuullistamaan ja mahdollistamaan harrastus. Harvalla on varaa hankkia erityisen kallista harrastusvälinettä pelkästään hyvinvointialueen tuella. Liikuntapoliittinen selonteko kehoittaa mahdollistamaan erityisryhmien harrastaminen.

Edellä esitetyistä syistä johtuen vaadimme ohjeiden tekemistä vammaisneuvosto osallistaen niin, että jokaiseen kohtaan on laitettu laki, pykälä, yk:n vammaissopimuksen artikla, stm:n ohje sekä muut oikeusnormit näkyviin. Lisäksi asiaan perehtymiseen tulee olla riittävä aika.. Samaa käsittelymenettelyä vaadimme jo aiemmin hyväksytyihin soveltamisohjeisiin, koska niissä ei ole osallistuttu vammaisneuvostoa valmistelussa riittävästi ja vammaisten ääni on jäänyt kuulematta.

Nokian vammaisneuvosto